

Kunstraad schaadt kunstsector door verouderd kunstbegrip

Reactie van Waag Society op advies Kunstraad Amsterdam

De door de Kunstraad Amsterdam gehanteerde kunstopvatting is niet bij de tijd en schaadt op termijn het aanzien van de stad Amsterdam als centrum van artistieke, sociale en technologische innovatie. Slachtoffer zijn gerenommeerde medialabs als Waag Society en Steim die door de Kunstraad buiten het Kunstenplan zijn geplaatst.

Een kunstopvatting die activiteiten van kunstinstellingen slechts waardeert op grond van het eindproduct – te zien op podia en aan de muren van musea – negeert de laboratoriumfunctie van kunst en cultuur, een van de centrale thema's van het gemeentelijk cultuurbeleid. De Kunstraad Amsterdam gaat voorbij aan de mondiale stromingen die onder de begrippen 'Relational Aesthetics' en 'Creative Research' aan de kunsten een geheel nieuwe rol toekent.

Relational Aesthetics

Het begrip 'Relational Aesthetics' is afkomstig van de kunsttheoreticus Bourriaud en werd geïntroduceerd om een grote variatie aan kunstvormen te duiden die in de jaren negentig opkwamen als sociaal geëngageerde kunst. In zijn boek 'Relational Aesthetics' (2002) beschrijft Bourriaud een theorie die gericht is op de beoordeling van kunst op basis van de intermenselijke relaties die zij representeert, produceert en duidt. Het succes van een werk hangt af van de mate waarin de kunstenaar erin slaagt om relaties tussen de deelnemers van het werk tot stand te brengen. De kunstenaar wordt niet meer beoordeeld als maker van een utopisch en solistisch kunstwerk, maar op zijn vermogen participatie te initiëren.

Dit sluit aan bij de ontwikkeling waarbij kunstenaars zich manifesteren als onderzoekers en een brug slaan naar de wetenschap. Creatief artistiek onderzoek richt zich niet op kennisproductie, maar op de productie van betekenis en reflectie. Ook vanuit de wetenschap wordt gezocht naar onderzoeksverbanden met de kunsten en het culturele veld. De Kunstraad laat dit buiten beschouwing en negeert daarmee een van de belangrijke drijfveren van hedendaagse kunstenaars/onderzoekers.

Kunstenplan

Nu de Kunstraad Amsterdam de tijd heeft stilgezet en zich bij haar advies laat leiden door een verouderde kunstopvatting, vallen innoverende instellingen als Waag Society en Steim buiten het Kunstenplan. Daarmee wordt een ontwikkeling gefnuikt die wereldwijd een hoge vlucht heeft genomen en de kunsten een nieuwe betekenis heeft gegeven. Amsterdam wordt beschouwd als een belangrijk centrum voor de verbinding tussen creatief technologisch onderzoek, nieuwe kunstpraktijken en maatschappelijke relevantie. Waag Society heeft op dit gebied haar sporen verdiend en haar reputatie gevestigd. Zij is een stuwende kracht in de creatieve industrie, initiatiefnemer van gezichtbepalende projecten als Picnic, Games Atelier, Fablab en het Mediagilde. Ze is een kennisbron voor culturele instellingen op het gebied van erfgoed, literatuur, podiumkunsten en educatie. Daarnaast wordt ze gevraagd door de stad Amsterdam om mee te denken over de rol van kunst en cultuur bij vraagstukken als duurzaamheid, participatie en mobiliteit. Het is wrang dat uitgerekend bij de Amsterdamse Kunstraad onbegrip heerst over de bijdrage die Waag Society in het kader van bovenstaande brede kunstopvatting levert.

Fort Amsterdam

Een actueel voorbeeld van Waag Society's betrokkenheid bij de voorhoede op het gebied van nieuwe media en kunst is haar deelname aan de internationale manifestatie 'Come Out & Play' dat in New York dit voorjaar plaatsvindt. Come Out & Play is een festival dat wereldwijd de ontwikkelaars van locatiegebaseerde spelen bijeenbrengt. Waag Society is daar de enige Nederlandse deelnemer met het spel Fort Amsterdam waarbij 399 jaar na het stichten van Nieuw Amsterdam de oude plattegrond virtueel in Manhattan wordt geprojecteerd. Deelnemers kruipen in de historische rol van Engelsen, Manahata indianen en Nederlanders om de vlag van Fort Amsterdam te veroveren. Is dat kunst? Jazeker.

Hier wordt een nieuwe dramaturgische vorm ontwikkeld die nieuwe belevingen tot stand brengt tussen bewoners en de stad. Waag Society is ook verantwoordelijk voor het naar Amsterdam halen van de internationale gemeenschap rond deze nieuwe kunstvorm.

Serious games

Waag Society is pionier op het gebied van 'serious games' waarbij dramaturgische concepten worden ingezet in het onderwijs. Dat heeft tot internationaal prijswinnende projecten geleid als Frequentie 1550 waarbij jongeren toegerust met mobiele telefoons de middeleeuwen ontdekken. En meest recent hebben Marokkaanse jongeren met het Games Atelier een mobiel burgerschapsspel gemaakt waarbij Amsterdammers worden uitgedaagd om in het Oosterpark een medeburger te knuffelen. Is dat Kunst? Jazeker! Kunstenaars en ontwerpers zoeken naar manieren om sociale processen te beïnvloeden, mensen te laten participeren, betekenis te creëren, onverwachte verbindingen te leggen.

Bio Art

Onmiskkenbaar innovatief op het gebied van de kunsten en de wetenschap is ook het Bio Art Atelier dat Waag Society onlangs is gestart in samenwerking met het Arts and Genomics Centre van de Universiteit Leiden. Kunstenaars en ontwerpers houden

zich hierbij bezig met biotechnologie. Zo werkt Ákos Maróy in ons Fablab aan een klok op basis van bacteriën en komt Adam Zaretsky dit najaar een aantal openbare lessen geven waarin de kennis op het gebied van Life Sciences in handen gegeven wordt van gewone burgers. Is dit kunst? Jazeker! Kunstenaars en ontwerpers geven betekenis aan de kennis die ver weg van het publieke domein door wetenschappers wordt ontwikkeld. Bio Art stelt vragen over de maakbaarheid van de mens, niet door alleen door het vorm en materiaal onderzoek maar ook doordat het verkennen van de ethische grenzen.

De erkenning van Waag Society als kunst- en onderzoeksinstelling wordt gestaafd door de stroom van studenten van kunst- en mediaopleidingen die kennis nemen van de nieuwe praktijken. Gestimuleerd door Europese regelgeving zijn het kunstvakonderwijs en de universiteiten gaan nadenken over een PhD in de Kunsten. Dit is een promotietraject zoals we dat in Nederland nog niet kennen, waarbij kunstenaars op een kunstwerk én een theoretische reflectie zullen promoveren. Waag Society is een van de weinige plekken waar die praktijk al zichtbaar is.

Raad van Cultuur

Gelukkig heeft de Raad van Cultuur er van blijk gegeven dat zij de kunstopvatting van Waag Society wel naar waarde schat door Waag Society op te nemen in haar cultuurplan. Bij de goed beargumenteerde visie van de Raad van Cultuur op de rol van e-cultuur steekt de Kunstraad Amsterdam mager af. Het is een vreemde zaak dat de kunstopvatting van de Kunstraad Amsterdam haaks staat op beleidsvoornemens van de Amsterdamse politiek. In de uitgangspunten voor het cultuurbeleid van de gemeente Amsterdam is een belangrijke plaats ingeruimd voor de laboratoriumfunctie, de kunstenaar als onderzoeker in relatie tot de wetenschap en de samenleving. De Kunstraad Amsterdam heeft deze uitgangspunten commentaarloos genegeerd. Voor Amsterdam is het te hopen dat de politiek zich niet laat ringeloren door de opvattingen van deze aan een tunnelvisie lijdende Kunstraad.

Marleen Stikker
Directeur Waag Society

 Waag Society

Waag Society
Nieuwmarkt 4
1012 CR Amsterdam
T | +31 (0)20 5579898
F | +31 (0)20 5579880
E | society@waag.org
waag.org